

Deng Xiaoping'in hayatını okurken yıllar öncesinden bildiğim bu savaşı yeniden hatırladım. 1979'da Çin ile Vietnam arasında bir ay kadar süren şiddetli bir savaş yaşandığında Çin'in devlet başkanı Deng, Vietnam'ınki ise Le Duan'dı.

Ezberledikleri teoriler temelinde sosyalizm geliştikçe savaşların sona ereceğini savunanlar bu savaşı genellikle bilmez. SSCB ile Çin arasında sınır çatışması olmuştur ama bu savaş sayılmaz.

Savaşın iki nedeni vardı:

Birincisi, Vietnam'ın Kamboçya'ya girerek Çin yanlısı Kızıl Khemer rejimine son vermesiydi. Çin'in Vietnam'a saldırmasının başlıca nedeni de Vietnam'ın Kamboçya'dan geri çekilmesini sağlamaktı.

Bir ay kadar süren savaşta Çin, Vietnam'ın yaklaşık 40 kilometre içine girerek birkaç küçük kenti ele geçirdi. Çin ordusu sayı üstünlüğüne rağmen ciddi olarak zorlandı, Vietnam ordusu hem savaş tecrübesi ve hem teçhizat bakımından Çin ordusundan iyiydi.

Kayıplar hakkında ancak tahmin yapılabilir ve buna göre toplam can kaybı 60 bin kadardır.

Çin, Vietnam ordusunun Kamboçya'dan çekilmesini sağlayamadan geri çekildi.

SSCB savaşa karışmadı.

Savaşın ikinci nedeni ise Vietnam'ın Çin kökenli 150.000 kadar Vietnam vatandaşını sınır dışı ederek Çin'e göndermesiydi. Vietnam yetkililerine göre bunlar burjuvazinin kalıntılarıydı. Çin bunların geri alınmasını istiyordu ama bu isteğini kabul ettiremedi.

Çin ile Vietnam arasında sömürgeciliğe karşı savaş döneminde yardımlaşma vardı. Çin hem Fransa ve hem de ABD'ye karşı savaşında Vietnam ordusunu teçhizat yönünden desteklemişti.

1960'lı yılların sonlarında Çin ile SSCB'nin arasının açılması ve Çin'in ABD ile yakınlaşmaya başlamasının ardından iki ülkenin arası açılır, Çin yardımı durdurur.

Çin, Kamboçya'da yandaşı olan Pol Pot önderliğindeki Kızıl Khemer yönetiminin devrilmesini, SSCB'nin Vietnam aracılığıyla Çin'i köşeye sıkıştırması, bölgedeki egemenliğini genişletmesi olarak görür ve bu temelden hareket ederek Vietnam'a saldırır.

Vietnam savaşı Çin ordusunun kötü durumunu da gösterir ve savaşın ardından orduda yenilenme başlatılır. Çok sayıda asker başka alanlara kaydırılarak ordudan çıkarılır ve ordu silah bakımından modernleştirilir.

Soğuk Savaş döneminde küçük savaşlar yoluyla da yürütülen etkinlik mücadelesi sadece ABD ile SSCB arasında olmamış, Çin ile SSCB arasında da gerçekleşmiştir.

SSCB gerek Fransa'ya ve gerekse de ABD'ye karşı savaşında önce Viet Minh daha sonra Vietkong'un başlıca müttefikiydi. Çin de destek vermekle birlikte modern teçhizat bakımından SSCB yanında hafif kalıyordu.

Her iki ülke de Vietnam ordusuna asker vermediler, SSCB askeri danışmanlar göndermekle yetindi ama yüksek miktarda silah yardımı yaptılar.

SSCB'nin yaptığı en önemli yardım Mig avcı uçakları olsa gerektir. SSCB 200 kadar avcı uçağının yanı sıra Vietkonglu pilotları eğitir ve böylece ABD savaşta mutlak hava üstünlüğünü

kaybeder.

Vietkong, SSCB askeri yardımını en iyi kullanan ülke olarak bilinir.

SSCB benzer düzeyde yardımı Mısır'a da yapmıştır ama kullanamayıp İsrail karşısında çaresiz denilebilecek kadar kötü duruma düşmüştür.

1990'lı yıllarda Çin ile Vietnam'ın arası düzeldi.

Her iki ülkede de komünist partisi iktidardadır ve Vietnam Çin'in ekonomik gelişme yolunu dikkatle izlediğini birkaç kere açıklamıştır.

Bildiğim kadarıyla Vietnam'dan üst düzey bir yetkili birkaç yıl önce Davos Ekonomik Zirvesi'ne katılmış ve doğru bir saptama yaparak digitalleşmenin teknik olmaktan çok toplumsal değişim yönünden etkili olacağını belirtmişti.

Yine aynı kişinin açıklamasına göre, Vietnam ülkede yoğun şekilde yapılan cep telefonları montajından çıkararak Çin gibi bu telefonları üretme aşamasına geçmeyi hedeflemektedir. Digitalleşme bu montajın en azından bir bölümünün robotlarla yapılmasını sağlayacaktır, kısacası bu alanda gelecek yoktur.

Vietnam'daki gelişmeler hakkındaki bilginin Çin'dekine göre oldukça az olduğunu belirtmek gerek. Vietnam nüfusu 100 Milyon kadarken Çin'inki 1,6 Milyardır ve ikincisindeki değişim dünyayı daha fazla etkilemektedir.

Vietnam'ın ABD tarafından yatırımda öncelikli ülke statüsüne yükseltilmesinden sonrasını en azından ben bilmiyorum, sadece Çin'deki kadar büyük dış yatırım yapılmadığını biliyorum.